

סיכום האירועים בגבול רצועת עזה

11 בנובמבר 2018

כללי

◀ ביום שישי 9 בנובמבר 2018 נערכה ברצועת עזה צעדה נוספת במסגרת "צעדות השיבה". אירועי הצעדה התרחשו **על רקע הכנסת כספים קטריים לרצועת עזה**, שנועדו בעיקר לתשלום משכורות הפקידים ברצועת עזה. כמו כן הוכנסו עשר משאיות דלק קטרי דרך מעבר כרם שלום.

◀ בצעדה, שהייתה קטנה בממדיה, השתתפו למעלה מ-10,000 מפגינים. גם ברמת האלימות חלה ירידה, משום שנראה שחמאס המשיכה גם השבוע לפעול להרחקת המפגינים מאזור גדר הביטחון. אולם, למרות זאת האלימות נותרה בעינה והיא התבטאה בהשלכת מטענים ובקבוקי תבערה לעבר כוחות צה"ל ובניסיונות ספורים לחצות את גדר הביטחון. כמה מבכירי חמאס נכחו באירועים והכריזו, כי אירועי הצעדות יימשכו. הרשות העליונה לצעדות השיבה הודיעה על קיום צעדה גם בשבוע הבא תחת הכותרת "הנורמליזציה היא פשע ובגידה".

המצב הנוכחי ברצועה מתאפיין איפוא, בהעברת סיוע של קטר (תשלומי משכורות, דלק) בהיתר ישראלי תמורת הפחתת מינון האלימות מצד חמאס, אך ללא הפסקתה המוחלטת. אנו סבורים כי כל עוד לא תפסקנה "צעדות השיבה" תשרור ברצועה הפוגה שברירית מלווה, מעת לעת, בהתפרצויות של אלימות.

◀ להערכתנו אין בסיוע הקטרי משום פתרון בסיסי לאלימות המתבצעת מהרצועה, שכן אין בו מענה אמיתי לציפיות אף אחד מהצדדים המעורבים. מבחינת חמאס אין בסיוע כדי לתת מענה יסודי לקשיים שעמם היא מתמודדת, מה גם שהוא מוגבל בהיקפו וקצוב בזמן. מבחינת הרשות הפלסטינית הסיוע הקטרי מחליש קלף מיקוח חשוב מול חמאס (המשכורות) ויתכן והיא תנסה להערים קשיים בפני ביצועו. מצרים מצידה מעוניינת להמשיך ולהוביל את המגעים בין הצדדים וספק אם היא תאפשר לקטר למלא תפקיד משמעותי. ובאשר לישראל, העברת המשכורות יצרה דפוס התנהלות בעייתי במסגרתו מוכנה חמאס להוריד את מפלס האלימות תמורת מחוות אך בעתיד היא גם עלולה ליזום העלאת מפלס זה לכשיתגלעו קשיים בשטח או במגעים המדיניים.

"צעדת השיבה"

◀ הצעדה ה-33 במספר (מאז 30 במרץ 2018) נערכה ביום שישי 9 בנובמבר 2018 תחת הסיסמא "הצעדה נמשכת". טרם הצעדה קראה הרשות העליונה לצעדת השיבה להשתתפות נרחבת במוקדי העימות עם כוחות צה"ל (חשבון הטוויטר פאל אינפו, 9 בנובמבר 2018). הרשות גם קראה לנקוט את כל האמצעים הנדרשים כדי

למנוע מצלפים ישראלים לפגוע במפגינים וכי המסר החשוב ביותר של הפעילות יהיה "התאספות המונים באופן עממי ובדרכי שלום" (פלסטין אליום, 8 בנובמבר 2018). דאוד שהאב, בכיר בג'האד האסלאמי בפלסטין אמר כי בקרב הרשות הלאומית העליונה לצעדת השיבה התקבלה החלטה, ללא קשר לתיווך המצרי, לצמצם את האבדות בשורות המפגינים מה שהוביל לשימוש בשיטות חדשות **המסתמכות על הפחתת המתיחות** (אלקדס אלערבי, 8 בנובמבר 2018).

◀ **בצעדה השתתפו למעלה מ-10,000 מפגינים**, שהתכנסו בחמישה מוקדים "מסורתיים". נראה כי גם השבוע פעלה חמאס למנוע מהמפגינים להתקרב לגדר הביטחון. עם זאת, במהלך ההפגנות התרחשו מספר אירועים אלימים שכללו **שריפת צמיגים, השלכת בקבוקי תבערה ומטענים לעבור כוחות צה"ל**. כמו כן ניסו מספר פלסטינים לחצות את הגדר. דובר משרד הבריאות ברצועה דיווח כי בהפגנה נהרג אדם אחד ונפצעו 36 מפגינים מירי חי (חשבון הטוויטר של אשרף אלקדרה, שהאב, 9 בנובמבר 2018).

◀ **בכירי חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין נכחו במוקדי ההפגנות**. בין הנוכחים: יחיא אלסנאר, ראש הלשכה המדינית של חמאס ברצועת עזה, ח'ליל אלחיה, חבר הלשכה המדינית של חמאס וח'אלד אלבטש בכיר הג'האד האסלאמי בפלסטין. **כמו כן ביקר באחד ממוקדי ההפגנות מחמד אלעמאדי הנציג הקטרי**. (שבכה קדס, 9 בנובמבר 2018). במהלך ביקורו במחנה השיבה מזרחית לעיר עזה, **רגמו מספר המפגינים את מכוניתו באבנים** (דניאל אלוטון, 9 בנובמבר 2018). אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס, ויחיא אלסנאר, התנצלו בפני הנציג הקטרי והדגישו כי המעורבים בתקרית יעצרו והאירוע ייחקר (אלאח'באר, 9 בנובמבר 2018).

◀ **מארגני הצעדות, ובכירי חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין ממשיכים לציין כי הצעדות תמשכנה "עד להשגת מטרותיהן"**. להלן התבטאויות כמה מרכזיות:

◆ **ח'אלד אלבטש, בכיר הג'האד האסלאמי בפלסטין, שיבח את תושבי הרצועה הממשיכים להגיע לאזור הגדר בכל יום שישי ולהשמיע את קולם**. לדבריו הצעדות תמשכנה עד שכלל המטרות של העם הפלסטיני תתממשנה וביניהן החזרה לאדמות הכבושות ומימוש זכות השיבה. בעת שהקריא את ההודעה **עמד לצדו יחיא אלסנאר** (ערוץ אלאקצא, 9 בנובמבר 2018). זאת, להערכתנו, כדי להבליט את הסולידריות בין שני הארגונים (לאחר ירי הרקטות החד-צדדי של הג'האד האסלאמי בשבוע שעבר).

מסיבת העיתונאים של ח'אלד אלבטש בסיום "צעדת השיבה" ב-9 בנובמבר (דף הפייסבוק של "הרשות הלאומית העליונה של צעדת השיבה", 9 בנובמבר 2018)

◆ בראיון שהעניק אלסנאר אמר כי הוא לוקח חלק בפעילות בקרבת הגדר משום שעל "גדר הכיבוש" ליפול והיא תיפול בקרוב. לאחר מכן טען אלסנאר, כי **לא קיים כל הסכם וכי לא הושגו כל הבנות בין חמאס לבין ישראל**. לדבריו חמאס פועלת יחד עם מצרים, קטר ומדינות נוספות אך הדיווחים בדבר הסכם רגיעה בין חמאס לישראל הם שקריים (ערוץ אלאקצא, 9 בנובמבר 2018). בהתבטאות נוספת אמר כי **הדרך לשוחח עם ישראל הינה באמצעות "ההתנגדות"** והדגיש כי הצעדות תמשכנה להתקיים עוד חודשים רבים עד שיושגו מטרותיהן. יחד עם זאת ציין אלסנאר, כי הם **ישנו את שיטת הפעולה של הצעדות** (אלמיאדין, 9 בנובמבר 2018).

מימין: יחיא אלסנאר וחי'אלד אלבטש במזרח העיר עזה
(דף הפייסבוק של "הרשות הלאומית העליונה של צעדת השיבה", 9 בנובמבר 2018)

◆ **ח'ליל אלחיה, חבר הלשכה המדינית של חמאס**, הצהיר כי צעדות השיבה השיגו חלק ממטרותיהן אך הן תמשכנה עד שהמצור על הרצועה יוסר לחלוטין. לדבריו בשבועיים האחרונים חל שיפור בשעות אספקת החשמל, והגיעו כספי המענק הקטרי המיועדים לעובדים במגזר הציבורי, לפצועים, למשפחות ההרוגים ולמשפחות עניות. אלחיה ציין כי למרות זאת ממשיכה חמאס ללחוץ על ישראל לסיים את המצור לחלוטין, וזאת באמצעות "צעדות השיבה", המתווכים המצריים, הקטרים והאו"ם. אלחיה גם הדגיש כי אין כל הסכם רגיעה חדש עם ישראל, אלא הבנות שהושגו עם מצרים, קטר ונציגי האו"ם **העוסקות באשרור הסכם הפסקת האש משנת 2014** (סוכנות אנטוליה, 9 בנובמבר 2018).

ח'ליל אלחיה ב"מחנה השיבה" במזרח העיר עזה (חשבון הטוויטר של ערוץ אלאקצא, 9 בנובמבר 2018)

◀ הרשות העליונה לצעדות השיבה הודיעה על **קיום הצעדה בשבוע הבא** (16 בנובמבר 2018) שתתקיים **תחת הסיסמא "הנורמליזציה היא פשע ובגידה"** (דניא אלטון, 9 בנובמבר 2018). להערכת היומון אלקדס אלערבי קיימת מגמה בקרב הרשות הלאומית העליונה שלא לקיים את המשט באופן מאורגן כפי שהיה עד כה בכל יום שני אלא בתדירות נמוכה יותר ובאופן לא סדיר (אלקדס אלערבי, 8 בנובמבר 2018).

כרזה באתר מזוהה חמאס לפיה "צעדות השיבה נמשכות..." (חשבון הטוויטר PALINFO, 10 בנובמבר 2018)

אירועים נוספים: ניסיונות חדירה לשטח ישראל

◀ **ב-8 בנובמבר 2018** זיהו כוחות צה"ל שני פלסטינים בקרבת גדר הביטחון בדרום רצועת עזה. **השניים הגיעו לגדר וניסו לחבל בה**. בתגובה ירה הכוח לעברם. אחד הפלסטינים נהרג (ynet, 8 בנובמבר 2018).

◀ **ב-9 בנובמבר 2018** חצה פלסטיני את גדר הביטחון **והגיע לחממות הישוב נתיב העשרה**. **הצית מספר חממות**. הפלסטיני נתפס על ידי כוח צה"ל שהוזעק למקום. מחקירתו עלה, כי אין זו הפעם הראשונה בה הוא מנסה לחצות את הגדר לשטח ישראל. מתחקיר ראשוני שערך צה"ל עלה כי תצפיות צה"ל זיהו את החשוד סמוך לגדר הביטחון בצפון רצועת עזה בטרם חצה את הגדר והוסיפו לעקוב אחריו במהלך האירוע. בעקבות הזיהוי הוזנקו כוחות צבא רבים לאזור וכיתרו את המרחב בו זוהה החשוד. במקביל הוצבו כוחות לבידוד הישוב הסמוך. הכוחות ביצעו סריקות ועצרו את החשוד סמוך לחממה הממוקמת בקצה השטח החקלאי, כקילומטר מיהשוב. הוא נעצר והובא לחקירה (דובר צה"ל, 10 בנובמבר 2018).

הצתת חממה על ידי פלסטיני שחדר מהרצועה בנתיב העשרה (דף הפייסבוק QUDSN, 9 בנובמבר 2018)

תשלום משכורות הפקידים

ב-8 בנובמבר 2018 נכנס לרצועת עזה **מחמד אלעמאדי**, יו"ר הוועדה הקטרית לשיקום הרצועה, **והביא עמו סכום של 15 מיליון דולרים במזומן**, כספים המיועדים **לתשלום משכורות לפקידי חמאס**. הכנסת הכספים לרצועה נעשתה דרך מעבר ארז בפיקוח האו"ם ובתיאום עם ישראל. הרשות הפלסטינית לא התערבה בתהליך (אלקדס, 8 בנובמבר 2018). למחרת החלו ברצועה בחלוקת הכספים לפקידי ממשל חמאס בסניפי בנק הדואר. הקטרים התנו את העברת התשלומים בביטול חופשת יום שישי וביקשו כי חלוקת המשכורות תסתיים לכל היותר ביום שבת. במקביל **נכנסו לרצועה דרך מעבר כרם שלום עשר משאיות דלק במימון קטרי**.

הכנסת הסיוע הקטרי לעזה בסכום של 15 מיליון דולר בשלוש מזוודות בכלי הרכב של מחמד אלעמאדי, יו"ר הוועדה הקטרית לשיקום עזה (almowaten.net, 9 בנובמבר 2018)

◀ על פי כלי התקשורת הפלסטינים קיימים כ-43,000 פקידים בממשל חמאס המועסקים ברצועה. על-פי הדיווחים הפלסטינים הוועדה הקטרית מפקחת על תשלום מענק כספי ל-27,000 פקידים אזרחיים. עוד

נמסר, כי כ-5,000 אזרחים ואנשי צבא מתוך 43,000 פקידי הממשל לא נכללו במענק הכספי מכיוון שישראל סירבה להעביר להם תשלומים בשל השתייכותם לזרוע הצבאית של חמאס. משכורות שאר אנשי הממשל ימומנו באמצעות הכנסות פנימיות (אלקדס, 9 בנובמבר 2018).

חלוקת המשכורות לפקידים ברצועה בסניפי הדואר ברצועה. ברקע כרזת תודה לשליט קטר השיח' תמים בן חמד (דף הפייסבוק של הוועדה הקטרית לשיקום עזה, 9 בנובמבר 2018)

מנגנוני הביטחון של חמאס מאבטחים את חלוקת המשכורות בסניפי הדואר ברצועה (דף הפייסבוק של הוועדה הקטרית לשיקום עזה, 9 בנובמבר 2018)

◀ נמסר, כי הזכאות לקבלת הכספים היא **על פי מספר קריטריונים** שנקבעו מראש: פקידים שלא קיבלו את משכורת חודש יולי יקבלו משכורת בשיעור של 100% ו-50% ממשכורות חמשת החודשים הבאים; פקידים שקיבלו את משכורת יולי 2018 יקבלו 40% ממשכורת החודש הנוכחי ו-50% ממשכורות חמשת החודשים הבאים. **פקידים שלא ייהנו מהמענק של קטר** (וביניהם ככל הנראה אנשי מנגנוני הביטחון) יקבלו בששת החודשים הבאים תשלום משכורות בשווי של 60% משכרם שימומן **מהכנסות מקומיות של ממשל חמאס** (אלקדס, 9 בנובמבר 2018).

◀ בפגישה שערך מחמד אלעמאדי עם נציגי הארגונים מסר כי **קטר תמשיך לתרום סכום של 15 מיליון דולרים בחודש עבור המשכורות במשך שישה חודשים**. כמו כן תתרום קטר דלק בשווי של עשרה מיליון

דולרים (דניא אלוטן, 9 בנובמבר 2018)¹. במקביל פרסמה הוועדה הקטרית לשיקום עזה הודעה בדף הפייסבוק שלה, כי תחל בימים הקרובים בחלוקת סיוע כספי ל-50 אלף משפחות נזקקות, בסכום של מאה דולרים לכל משפחה. לדברי ההודעה בדיקת הזכאות תבצע באמצעות אתר משרד הרווחה בעזה והכספים יחולקו בסניפי הדואר (דף הפייסבוק של הוועדה הקטרית לשיקום עזה, 9 בנובמבר 2018).

◀ לדברי מחמד אלעמאדי, קטר מגישה את הסיוע לרצועת עזה במטרה לקדם את הפיוס הפנים-פלסטיני ולחזק את העמידה האיתנה של העם הפלסטיני ברצועת עזה. לדבריו **לאחר שתושג רגיעה הם ידונו עם ישראל** ("הגורם האחר") **בנוגע למספר סוגיות כמו הרחבת שטח הדייג, הקמת אזורי תעשייה וסוגיית החשמל** (וטניה, 9 בנובמבר 2018).

מחמד אלעמאדי בפגישה נפגש עם נציגי ארגונים הפלסטיניים ברצועה (דף הפייסבוק של הוועדה הקטרית לשיקום עזה, 9 בנובמבר 2018)

תקיפת מחמד אלעמאדי

◀ במהלך שהותו רצועה ביקר מחמד אלעמאדי בתחנת הכוח ברצועת עזה ובסניפי הדואר שם חולקו הכספים. כמו כן ביקר במחנה השיבה במזרח העיר עזה. בשני אירועים (בסניף דואר ובמחנה השיבה) רגמו צעירים את מכוניתו באבנים. בחמאס הביעו צער על התקרית וציינו כי יפתחו בחקירה והמבצעים ייענשו (אלאתחאד, 9 בנובמבר 2018).

¹ דוות, כי מספר ארגונים פלסטינים בהם החזית הדמוקרטית לשחרור פלסטין, החזית העממית לשחרור פלסטין, פדא, מפלגת העם והיוזמה הלאומית החרימו את הפגישה בטענה, כי קטר עומדת מאחורי נרמול היחסים עם ישראל (דניא אלוטן, 9 בנובמבר 2018).

מימין: מחמד אלעמאדי, מבקר בתחנת הכוח בעזה
(דף הפייסבוק של הוועדה הקטרית לשיקום עזה, 10 בנובמבר 2018).

מפגינים תוקפים את השיירת אחמד אלעמאדי במחנה השיבה מזרחית לעזה (אלאתחאד, 10 בנובמבר 2018)

המשך ניסיונות הסדרה בתיווך מצרים

◀ במקביל להעברת הכספים לפקידי חמאס **נמשכים המאמצים להביא לרגיעה בתיווך מצרי**. "מקורות מצריים" מסרו כי בכירים במודיעין הכללי המצרי הזמינו את הנהגת חמאס לבקר בקהיר כדי להמשיך לדון בהרגעה עם ישראל ובפיוס עם פתח. לדבריהם חמאס נענתה להזמנה ומסרה כי היא מרכיבה משלחת שתכלול את חברי הלשכה המדינית. המשלחת תגיע למצרים לאחר שחמאס תגבש עמדה אחידה בנוגע למצב ברצועה. "המקורות" חשפו כי ההסכם שצפוי להיחתם בין ישראל לארגונים הפלסטינים ברצועה יכלול הפסקת אש במשך שנתיים. זאת, בהנחה שלאורך תקופה זו שני הצדדים לא יפרו את ההסכם (אלערבי אלג'יד, 10 בנובמבר 2018).

◀ בכירים באש"ף וברשות הפלסטינית מסרי כי אבו מאזן יו"ר הרשות הפלסטינית נענה להסכם רגיעה ברצועת עזה **בתנאי שיהיה במסגרת ההבנות של שנת 2014** (סיום מבצע "צוק איתן"), שנטען כי נחתמו בין הרשות הפלסטינית לישראל, ובתנאי שלא יובילו להסכם מדיני. בהקשר זה אמר אחמד מג'דלאני חבר הוועד הפועל של אש"ף, כי ההנהגה הפלסטינית מודאגת מההשלכות המדיניות העקיפות של ההסכמים מסוג זה אולם היא חתמה עליו כדי להקל על המצב ההומניטארי ברצועה ולמנוע קורבנות נוספים ב"צעדות השיבה". "בכירים פלסטינים" ציינו, כי ההסכם בין ישראל לחמאס בחסות מצרית אינו כולל את תמיכתה של

קטר בתשלום משכורות פקידי חמאס וכי התמיכה הינה במסגרת הסכם נוסף בין ישראל לחמאס בחסות קטר
(אלחיאת, 9 בנובמבר 2018).